

МЭЗАЙЫМ Ы 21 ДУНАЙ НЫБЗЭМ ИМАФЭ.
УИНЫБЗЭ ХҮҮМЭЖЬ.

ЗЫШЭКЭҮР 21, АДУНЕИ ХАТӨҮБҮЗШЭА
АМШ. УХАТӨҮБҮЗШЭА УАГҮШӨМАХА.

ЧИЛЛАН БЕТТАН 21-ДҮҮНЕНДАЙУКЬАРА НЕНАН
МЕТТАН ДЕ. НЕНАН МАТТАНА ДА ВАЛА.

ЕРТХЬИРАЕНЫ МАЕЙ 21. ДАЕ МАДАЕЛОН
АЕВЗАГЫЛ ФИДАР ХАЕЦ.

ЖЫНЭПС

Шэрджэсхэм я Щхэхуит Макъ

www.jinepgazetesi.com

Номр 45 • 2024 Мазае - Мэзай

Уи анэдэльхубзэр хъумэ!

Анэдэльхубзэр ди гъашцэм япэ дыдэ щызэхэгхэ макьщ. Ди анэм и быйзышэр къыцыдитым къыджиа гүшэ уэрэдщ. Анэдэльхубзээр фымыгъэпсомэ, ахэр лэнуш. Абы итгүсүү щэнхабзээри къуэдыхыну шынагыу щыл хунуш. Тыркум бзиц щыкъуэдащ, бээ Ѣцыгутухи къуэдыхынк щынагыу эхтэц. Мазаам и 21-р дунейпсо анэдэльхубзэ махуэр, бээ писоми я щхэхуит махуэх ухъу. Дунейм тет бээхуяа фхэхус къырах, я анэдэльхубзэхэр зыхъумэу зыгъэсүхэм. Ди бээ махуэр махуэх ухъу.

Адыгэбзэм и сурэтщ
адыгэ анэр

Блэкілар – нобэр –
пщэдэйр

Си анэдэльхубзэ,
си сабийгүюэм
и бзээ...

Зепхъэмэ мэпсэу!
Нытэ, зехъэй
гъэпсэу!

Си дуней нэху!

«Тыбзэ Адыгабзэ»

Зэнэкъоkey мэкъэгъэуухэр

5. GENÇ ARAŞTIRMACI TEŞVİK YARIŞMASI

Yarışma Konusu
Kuzey Kafkasya'dan sürgeen sonucu
günümüzde Türkiye sınırları dahilindeki
Osmanlı topraklarında kurulmuş, halen
varlığını sürdürden ve/veya boşalmış
köylerizimiz.

Станбул Кавказ
Културэ Хасэм
КАФФЕД-м
Фэгъахыгъэу
унашьюу
ыштагъэр

Кавказ Хасэхэм я Федерацие (КАФФЕД) хахъэрэ
Станбул Кавказ Културэ Хасэм (СККХ), Щылэ мазэм
и 25-рэм, Зэллыгээс хытыум щетхы, «Ти Хасэ Хэтхэм
ыкыл Хытыум итхэм Тимэкъэгъэу Шыунаал Тешгъудз!»
КАФФЕД-м тызэрхъэтим ипальэ зэтедгъэуцаг.

Кайсэри къалэ
Черкес
бзылъфыгъэхэм
кооператив
зэхащаа

Щэшэн-Ингуш лъэпкыр
зырашыгъэм и Я 80-рэ
ильэс Тыгъупшэштэп!

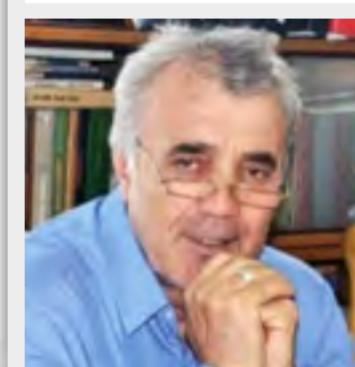
Адыгэ писальэ

КъБР-м и Парламентынэ Правительствээр и газет

«Къэрэхэлькыр» зи къежьапөэ «Адыгэ писальэ» газет
тыр 1924 гээм мазаам и 3-м дунейм къытехьаш. 2024 гээм
мазаам и 3-м ильэс 100-р ирикъуаш. Фэ ильэс 100-р
догъямахуэ.

Нæ рох кæнынц
сæ мадæлон аевзаг,
сæ уидæгтæ

Нохчийн халкъан
йаздархо: Бексолти
Эльмурзин Муса

Нохчийн йаздархо, прозаик,
Нохчийчынан а, Российн а Йаз-
дархойн Союзашан декъашох,
Ленини комсомолан совгъатан ла-
уреат, «Литература» номинацех
«Дашо бухла» совгъатан лауреат,
Нохчийн Халкъан йаздархо Бек-
солти Эльмурзин Мусаца йин-
йолу.

«Жинепс» газетан йаздархо Ай-
дмар Миланас кечйина, репорта-
жан хъалхара дахъя арахеца оха.

«Уи абызшэа
аныкамла, иара
амилатгы
ыказам»

«Тыбзэ Адыгабзэ»

Шылэ мазэм ипэублэм Станбул Кавказ Културэ Хасэм (СКХ) джэпсалъэу кыышыгъэм кышчело:

«Ныдэльфыбзэм изэгъешлэн уасэу илэм кыпкырыкызы, СКХ-м аперэу үштэтэу ригъякагь,

-Тиорэдхэмкэ

-Тикъашохэм ыкли драматургиемкэ

-Ритм ыкли орфограмкэ

-Зэмштэгъоу пкырапкын нэрылъэгъу
лэпэлэгъухэмкэ

Тинэдэльфыбзэ макъэу хэтхэр, гуцылехэр ядгъешлэн гухэл тиэу проект зэхэдгъеуцуагь. Ащ хэлъытагъэу диаспорэм щыпсэхэрэм, тикэлэцкүхэм зэкэхэм талылэсын тыштырлыншт.

Къэбарыр къызытлэлэсэм проектыр зе-
зыщэрэ Щейма Цэйиктуу Канбек гуцылэтуу
фэхъугь.

Гюл Йылмаз

-Ильэсбэ хъугъэу кэ-
лэцкүхэм апа обще-
ствынэ организацихэм
зэхашэрэ проектхэм уад-
элажъэ Уиницэлфыбзэ
зэрэпшэрэр икъоу олъы-
та?

-Урыгушо хъущтмэ чылым сынаптуу. Синьде-
льфыбзэ сышэнэу хъугъэ,
Кызыгурэо, сырэгушы. Сицыкүгъор къхибы-
тыагъ, Тяң тятээр Ады-
габзэклэ зэдэгүшүэхэм,
якалэхэм Тыркубзэклэ за-
щдэгүшүэцтгыгъеха уах-
тэм. Политически пломи
нэмымк ушъхыагъуягъэрэхэр
фэхвүгхэмий, тэ зэкэхэмий
арары тыкызхэхуяхыгъ-
эр. А ильэхэм, кыкылэ-
ыкшот ильэхэмий гумэкы-
гью ащ гулъытагъэп. Ау,
тыныбж хэкүлатэ къесми
тинауу гыашэм кытиты-
гъехэр зэрэлтэклахырэр лы-
уузу эзхатшэу хъугъе...

-Гомыгулгъэ, културэм
чынагъэ фэхъугъехэр
зыфпупаагъехэм ашъхыа
кылпихына?

-Цыфыр ежэ зыхэмий-
дагъэ дунайим, унагъом,
културэм къыхэхуяхы. Ар зэрихыллэрэ хъугъэ
шагъехэм, дэгум-дэйим
апсахы. Цыф цылкум
иццынэйгээ зы «Сыдэу дэ-
гъу», зы «...гыагъэм» ылоу
тly къыхахъ. Сери хэм-
тыгъем зыфатлохэрэр къ-
ыхахъехэм зэ мызэм, Сы-
дэу тхъар къысати мыш
фэдэ културэм сыйхэх-

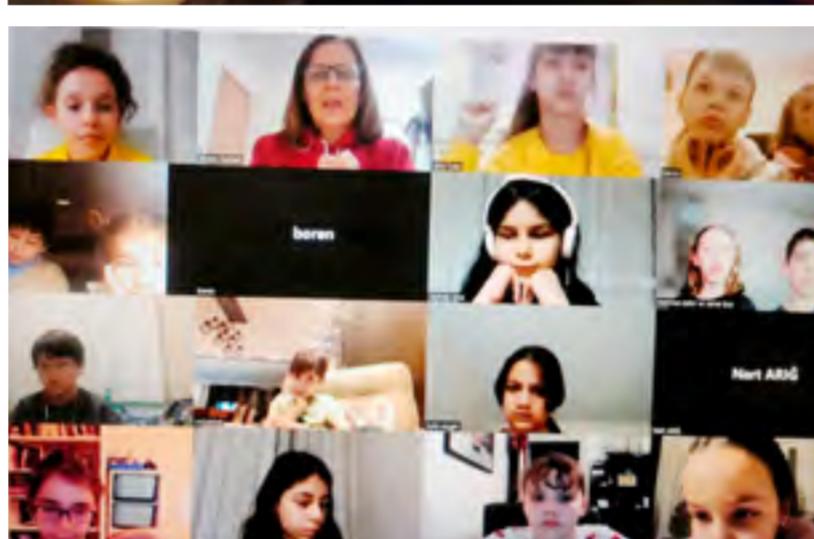
уахыгъ зэсэлжы. Ау, си-
нэдэльфыбзэ сызэрэфау
зэрэзсэмгъэшлэгъэм Сы-
фыкыгъожы, ашкэ сы-
зэрэмыкучылэм, сыртхэу
сыртушишсэу зэрэшмы-
тым, ...гыагъэм зэсэлжы.

-Станбул Кавказ Кул-
турэ Хасэм, ильэси 8-15
зыныбжхэм, хытыум
ишшагъэклэ «Адыгабзэм
Изэгъешлэн Курсхэр» зэр-
шябгъахырэм укъте-
гушэн...

-Ильэс зэкэлъыклохэм
нэдэльфыбзэр ягъешлэн
дэлжагъагъеха ягъеджаклохэр.
Гультагъетуу хукукъоньгъ-
хэр ащ хэхууахыгъех. Бзэм
туфабэ фэпшын, бзэр зэб-
гъешлэн уфенеир ыкли
бзэр зыхэпшагъа хуныр.
Мыхэр зэкэхэри язырын
зэуу лъэбжүү шылхыфы. Сэ
сипшошыкэ Бзэр ядгъашэ
зыхъукъе, мафэ къесми дгъ-
эпсэуальхэрэр ядгэшлэн
ыпзуу, гуцылэхжэм, мэкъэ
зэпдэжжэхэм заштотгъ-
анэ. Клэццыкүхэмий, ин-
хэмий бзэр зэрагъешлэн
фэш сыйд пае «шыуанэр,
 машэр», «балконы-Адыг-
бзэклэ» ышлэн фая. Тэ жы-
зымыр жызыома хяуми
сэнашхъе, зэнэкъокум
тыхэтэз тылъыклогэн тль-
экыреп.

-Бзэр ягъашэ зыхъ-
укъе, зэрагъашлэрэ шы-
клем икъиньгъохэм уа-
рехыла?

-Тинепэрэ бзэр ягъаш-
лэн фэшхыаф ягъашлакэ
ыкли техникеэр илэх. Тэ ты-

зыллыр бзэр зеригъашэ
зыхъукъе зээшыгъоу мыхъ-
уныр, кэгъэгүштүгүнэйр
ары. Ащ нахь тынаэ тетын
фае. Бзэр ягъешлэнмкэ
мыр хэмийт хуслтэп зи-
феслон зи цылэп. Клэццыкүх-
эм зэрязгъашлэрэр сэрикы
шыуагъэ зыхэл, уштэгъе-
дэгү.

Еджаклохэм алеклэдгъ-
ахын лъэкыщтыр сид фэ-
диза; кэлэццыкүхэм мыш
гультатэнр, егъэжаплэу
афэхууныр ыкли Адыгабзэ
шэныгъэм хашыкы хъ-
унхэр ара? Мы учпхэхэм
ягъеткы, гъотум тыркозэ
тапэ къекыцт. Шынкыр
плоштмэ, сэри мыш зыфэ-
гъесагъеу хъущт.

-Бзэр егъашлэн кур-
сым сид фэдэ гухэлъа
фышилхэр, зэкэлъык-
аклэу ащ илештэр?

-Зомм зыфилорэ про-
грамэм тыхэтэу едгэлкоклы-
рэмкэ, шуфэс зэхын, цэ

лъэкуцацэ ыкли нэуасэ
зэфэжкуун, псуныгъэм чэу-
кыл, лытаклэ, псеуш-
хахэр, што зэфешхыафхэр
зыхаахэрэ зэдэгүштэгъух-
эр лапчым кыридэхээзэ,
нэрильзэу лэнгъэхэмкэ
цидгъэгъозштых. Тиль-
эпкэ ордхэр къызэдэ-
тихэм ахэм такыдашьоу
къыхэхыцт. Ащ даклоу зэ-
рагъашлажхэм атхэгъеу
зэрагъэтшыцт видео уш-
тыхнэр ятшытых.

Кыапло хъущтмэ кэлэццы-
күхэмкэ тэркыл эгъэджэн
гъэштэгъонэу хууным ты-
штегъуу.

-Непэ щылэ мазэм и
21-рэ Дундэ Ныдэльфыб-
зэм Ямафэ хэтгэгъеу-
фыкы. Ащ төфэу тофэу
егъэжагъэр пысныкэ
пфэхуунэу, уитухэлхэр
къыбдэхъунхэр пфэс-
ло. Гуцылэгъуу укъэзэрэт-
фэхъугъэм пае тхьеаогъ-
эпсэу.

Станбул Кавказ Културэ Хасэм КАФФЕД-М Фэгъахыгъэу унашьоу ыштагъэр

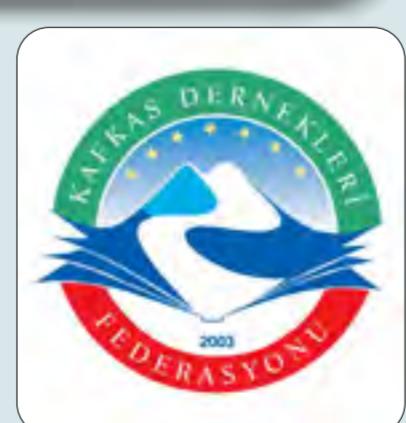
Кавказ Хасэхэм я Феде-
рации (КАФФЕД) хахъэрэ
Станбул Кавказ Културэ
Хасэм (СКХ), Шылэ
мазэм и 25-рэ, Зэлъылс
хытыум щетхы, «Ти Хасэ
Хэтхэм ыкли Хытыум ит-
хэм Тимэкъегъэу Шынала
Тешүудэ!» КАФФЕД-М ти-
зэррэхэтэм ишшэлээ зэтед-
гъууцагъ.

Мы унашьор, щылэ
мазэм и 18-м, Мэфэку
мафэм, хасэм ыпкэл ит-
хэмэтагъэхэр, КАФФЕД-М
иалыклохэр, Ныбжыкыл
Комиссиин хэтхэр ыкли Хэ-
сашхъэр зыхэлэжагъэу
«Непэр гумэкъыгъохэр,
КАФФЕД-М тиээрэхэтээр
ыкли тиээрэшыгъугъуэр»
зышхыа зэфесэу зэхэтш-
гъем шаштаг.

Унашьом: «Станбул Кав-
каз Културэ Хасэм и Хэ-
сашхъэр, зыфбэнагъэ ло-

фыгъохэм ашыщэу шум
фльэнкыкъолэ КАФФЕД-М
зэхвокыныгъэ зэрэф-
мыхъуцагъэр тигукау. Де-
мократиин зигтэуазуу зэх-
шагъхэм ашылажхэхэрэм
инахыбэм гомылу гушы-
саклэ зэфэшхъаф гушы-
саклэ зилэхэр ахэм зэрэш-
гъэзэхэрэм еуцолдэгъай.
Блэкыгъэм щуублагъэу,
кэу хадзыгъэ хэсашхъэм
ыкли ащ ыкужырэм гомылу
зекуялкэу къаафагъэхэр
зыхэхъожым, Ти Хэсашхъ-
эр иклюачлэ ильэкл еж-
ишишхыа иофхэм афигъэл-

Шынагъэлэжхэу Юналрэ Ортайлырэ Хьишъэм тегущылагъэх

КАФФЕД-М ильэсбээрэ итхамэтагъэу, Кавказ Шын-
агъэлэжхэу Уштыхынхэр ыкли Зеделэж фондын (КАФДАВ)
ипшээу Агачэ Мухиттийн Юналрэ тарихы шынагъэлэжхэу
Доктерэу Префосерэу Илбер Ортайлырэ телевидение
каналуу Блоромберг НТ зыфиорэм ихаклагъэх.

Шылэ мазэм и 1-м зэлкүлгээ шынагъэлэжхэу, Тыгъ-
эдэж Кавказ Лъэпкъхэр ыкли ахэм Яхышишь, Эхкур Чер-
кесхэм зэрарагъэбигынаагъэр зышхыа зэдэгүштэгъу
хэлэжагъэх.

Зэнэкъокъу мэкъэгъэуухэр

5. GENÇ ARAŞTIRMACI TEŞVİK YARIŞMASI

Yarışma Konusu
Kuzey Kafkasya'dan sürgün sonucusu
günüümüzde Türkiye sınırları dahilindeki
Osmanlı topraklarında kurulmuş, halen
varlığını sürdürmen ve/veya boşalmış
köylerimiz.

Кавказ Уштыхынхэр, Зыкыныгъэ ыкли Културэм и
Фондэу (КАФДАВ) зорхиблээ, «Ныбжыкыл Уштаклохэр
Клэгъэгүшүнүүн и Шуухытэн Зэнэкъокъу» зыфоуу
мыгъээ зэхижэрэр; «Тыгъаджэ Кавказым Хэх
Зэрагъэбигынаагъэу, Тыркуем игъуапкъэхэм артххэу
Осмэн пачыхыагъум ильхъян атъэпсигъагъэу, нэпи
щылэхэу э нэкы хугъээ тичилэхэм» научнэ уштыхынхэр
зэрагъэтшыгъэхэм афгъахыгъэшт.

Зэнэкъокъум шышхыаум и 31-рэ, 2024 нэсэ фаер
хэлэжагъэшт.

Лэжыгъээр зыдэжгүүхъаахыщтыр: <http://www.kaf dav.org.tr/arastirma-teşvik-yarışması-2024-kuzey-kafkasyadan-surgun-sonucusu-günümüzde-turkiye-sinirlari-dahilindeki-osmanli-topraklarında-kurulmuş-halen-varligini-surduren-veveya-bosalmış-köylerimiz>

21 MAYIS KONULU KISA FILM YARIŞMASI

Tema: 21 Mayıs 1864
Büyük Çerkes Sürğünü ve Soykırımı

Кавказ Културэ Гъэсэнгъээ Социалнэ лэнэлэгэй
Фонд-м (Фонд Кавказа) «Жъоныгъуаклэм и 21-рэм
фэгъахыгъэу фильм кэклэ» зэнэкъокъу зэхижэрэм и
макъэ гъэлүү кышчело: «Цыфхэм лъэпкэ гъэкъодынэм,
егъэзгъэзкээлэштэгъэрэ зыдэллэхъыжынхэ, зэуш-
ижижынхэ алъэкынэу, зэфэсэм къыхалхъагъэу
теубытагъэ ахэлъэу за-
гъээснэм пае Станбул Кавказ Културэ Хасэм
КАФФЕД-М зэрэхэтээр къыз-
иэтиригъицтэнүүн унашьоу

Зэнэкъокъум, Мэлъыл фэгъум и 24-рэ, 2004
шыуухэлэжхэн шыуухэлэжагъэшт.

Проектыр зыдэжгүүхъаахыщтыр сайтыр: https://kafkas.org.tr/proje/21-mayis-1864-buyuk-cherkes-surgunu-ve-soykirimi-konulu-kisa-film-yarismasi-basvurulari-basladi/?fbclid=1wAR1pqy2bmGPoGoVoEOHHZ87n3d7MqoGZZfpgloLAKH6Y08_gUFL6B5TU

Адыгэбзэм и сурэтщ адыгэ анэр

Къалэм іәпхъуэжа ди къуажьгу унагууем, адэж лъапсэри хәдтэйкүләдэжынкыым, жаэри, земаным еку унэ щаухут. Гъемахуэ зыгъэпсэхуугуум къекүләжуре хадэм илэжыхъхэрт, унэр зэррахъэрт. Апхузэду щыщыкткэ, зэрбыбэн іәмепсымэ, къагъесебэпин хъэпшыпхэр къашери къышылъхъаш, хадэм зэрелжынхъэр кърагъеваш. Къашу жыплем, псэуныгъем таухууд зыхуенин писомки лъапсэр къизергъязшат. Күэдрэ щыгүфыкыну къаухихуакым, зехадыгъуэ щадзэри. Зэм унащхъэр къаунещаш: ухуеныйгъем къадкуха пхъэхэр, абджхэр, къэнжалхэр щлахаш. Къыкъэлъякури, зи щхъегъубже дэпцифа пешхэр яхъунщаш. Къытрагбазэри жыгым хушхъуэ зэртгратухуэ шерхъкэ кърашэкі іәмепсымэр яхъаш. Апхуэдэурэ сэбэп хъун ямыгъуэтыхъуу унагъуум къерыхахэвым іәбжанефлейхъэр. Унэр иджири зэфлэти, мыр ямышэмэ, лъэльэжынущ, жаэри, зымейхэм абы и унафэр ящ. Зызман ящэжыну къышылъкынц, зэрпсөун іәмал лъапсэм къышрамынакэ, щэрыщлэу къаугууенжи ирапшлэнур тургууегъу щыхъуакэ.

А лъапсэм и къекүлакыклам изогъецихъ си анэдэльхубзэ-адыгэбзэм - адигэм и лъапсэм - и лүхур. Ар зэргийгэпшат лъепкэ лъэрэзехъэм, лъепкэ лъэшым. А бзэмкэ зэфлигъеват лъепкэ щылъям яфлэтельхъдэу щапхъэ зытрах адигэ хабзэр. А бзэмрэ хабзэмрэт адигэ щыхур дахэ зышхъуакыр, хэткэ гурухъ зыщыр.

Бээр зэрыльеңкыуу ялурьлами, абы и къежыапэри, и хъумакуэри, и гъекүлакыури адигэ щыхубзырат. Анэр. Адигэ анэр. Сабийм гъашцэе езит, жъэгур зымыгъэжыхъ, хабзэр зыхъуме анэрят адигэбзэм и лэфлыр быним зыхезыгъашцэр, нэхъыжими нэхъыщэмии зэрпсэлъянум хуэзигъасэр. Еклюмрэ емыкүмрэ, жылкэ дахэмрэ къемэзгэгэлээкемрэ къагурызыгъяуэр. Несау гъеса щыху къагъэхъурт сабийм зи нээ темык адигэ анэхэм. Адигэ дуней зэпш, адигэ лъапсэ бидэ къагъэшыгъифрт абыхэм. А лъапсэм къихум миадыгэну иту къэжынтуукыр, сый щыхэкэ жылпэм, адигэл щэту дунейн къытхет, анэ быдышим и гусау адигэ хабзэр пкырыхъат, и анбэзэм анэм хуйэ щытыкэр бзыпхъ хуэхъурт. Адигэ анэм къызэртгэпш дунейт ар. Къызэртгэпшти икни ихумумж.

Быним адигэбзэм имышлени хууну япэ дыдэ адигэ анэм иту къышыкылар

А		Б		В		Г		П		Д		Р		С	
амра		абирақ		авырвын		абгахэыцы		апарпар		аңыз		араса		асы	
Г		Г		Г		Г		Т		Т		Т		Т	
аҳаръ		агайл		аңба		адасть		атама		атыса		асаат		аңаа	
Д		Д		Д		Е		У		Ф		Х		Х	
аңара		адаул		ардаына		аңаа		аяса		ателефон		ахылда		ахыларч	
Ж		Ж		Ж		З		Х		Х		Х		Ц	
аҗы		ажыа		ажаңыс		амза		ахырма		аңа		аңыхэ		аңа	
З		З		И		К		Ц		Ц		Ц		Ч	
зылан		азазеага		айрыз		акака		амаңааз		аңла		аңра		аңа	
К		К		К		К		Ч		Ч		Ч		Ш	
акынца		акета		акды		акъача		аңых		аңы		аңырпын		акамырши	

Совет властыр уву зиужка нэуьщ. Къэралым лъэпкыны исыр зокбуушу, ахэр зы совет цыхубэ хъун хуейу гупсына унафыкхэм къагъяшшат. Лъэпкыны хуейу гупсына унафыкхэм къагъяшшат. Лъэпкыны хуейу гупсына унафыкхэм къагъяшшат. Ахэр зокбуушу, ахэр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт. Абы щыгъуэц адигэ лъапсэм яштэрихъэйн хуейт. Абы щыгъуэц адигэ лъапсэм яштэрихъэйн хуейт.

Лъепкыны хуейу гупсына унафыкхэм къагъяшшат. Ахэр зокбуушу, ахэр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт. Абы щыгъуэц адигэ лъапсэм яштэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт. Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Лъепкыны хуейу гупсына унафыкхэм къагъяшшат. Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я хуитынгъэр зэхүэдиз хуати, унгушацэнным пыкла адигэ цыхубзи лэжыгъэ ённатэрихъэйн хуейт.

Ахыр зокбуушу, ахыр зыщынчи, адигэр итгэцэми нэхъыжым зэрихүүгэйдэлдэум и зэрэн мибдэжым къыщаш. Цыхубхи цыхубзи я

Блэклар – нобэр – пщэдэйр

Сыхуейкъым нобэ курьыт еджапIэхэм адыгэбзэр зэрыщрагъэджым сыйтепс-эльыхыну, абы зи гугъу зымышЦу къэнар щхъэхынэ дыдэрщ. Сэ езым нэгъэсауэ жэуап схуетыжмэ, сзыль-ыхъуэнур лъэпкъ гупсысэр здэкIуамрэ ар зэгъэпэшы-жа, зэгъэуIужа зэрихъу-нумрэт. ЕджапIэхэм бзэр иррагъэджину сыхъэт пицЫрыпшI етауэ щытми, абы щхъэкIэ нэхъ адыгэ дыхъужынукъым. И щхъэу-сыгъуэр зыщ – бзэхабзэкIэ (dilin grameri) щыуагъэншэу тхэуэ нэхъ мыхъумэ, лъэпкъ гупсысэ япкърыплъхъэфы-нукъым. «Литературэр-щэ?» жызыIэн къыхэкынущ. Япэ-рауэ, телефонхэмрэ компютерхэмрэ къызэрежъэрэ

Умэтихэ Мурат

Къардэнхэ Мусэдин

еэзуакъым, «благуэм» щхъэ нэхъыбэ пытыху, энергииер нэхъ лъэшу араш, щхъэ пыцыкIутI нэхъыбэ дыщIри-мыхъэлIэри, абы нэхъыбэ цыхум хуэгъэIурыцIэнукъым, хуэгъэIэдэжынукъым. Апхуэдэу щыщыткIэ, физикэ щIэнныгъэм къихутэ-фынуни, къихутагъэххэми тщIэкъым цыхум и энергием и лъэщагь хъуфынур, ауэ зыр гурыIуэгъуэш – «блэ пыцыкIутIыр» (энергие пыцыкIутIыр) нэхъ лъэш дыдэш, зы посош, зы щыIэнныгъэ лъэш ирикъущ. Мазэ I2-р зы илъэс псо ирокъу, Iэп-къльэпкъ пыцыкIутIыр зы цыху псо ирокъу, блэ пыцыкIутIри цыхум и энергие нэхъ лъэш дыдэш. Армырауэ Пэрэ адыгэ ныпым вагъуэ пыцыкIутI щытетыр? Лакъуэ I2-м я вагъуэ зырызу зыгуэрым е гуэрхэм ди фIэш ящIыф, дэри ди нэр доуфIыцI, адыгэ лакъуэхэр 20-м щIигъуу зэрыщытар дымыцIэ хуэдэ зыдошI. Сыт щхъэкIэ? Хъэзыру уи пашхъэ къралъхъэр тыншу жыпIэж хъунумэ, сый щхъэкIэ гугъу зебгъэхын хуей? Щэнныгъэр гугъуш, улъыхъуэн, къэпхутэн, зэбгъэпщэн хуей мэхъу, ауэ хъэзырыр бджыныр тыншиц. Тыншкъэ адыгэбзэкIэ «радиус» (уагIсар) псалъэ къэдгупсыын хуейш жыпIэну, щIэнныгъэ зэхуэмыдэхэр зэпэплъйт нэхърэ. Сыт зи лыгъэкIэ зыщIэдгъэпагэ пасэ адыгэм щIэнныгъэ бгъэдэмыльяуэ щIэдгъэувижар? Радиусыр ямыцIыхумэ, дауэ хъурей иратхъэнт е ар къапщиант? Девгъэплъйт атIэ щапхъэхэм, АдыГЭБ-ЗЭ щапхъэхэрщ, къэбэрдей псэлъэкIэ щапхъэкъым: ру-жиIэн, рулыагъун, хъурей, лъакъуэрыгъажэ, зырыз... Сыт хуэдэ адыгэ псалъэми Р-р зыхэтым зи гугъу ищым «хъуреягъ» тепльэ зэриГэр къыджеIэ. Сэ зыгуэрым сепсэлъэн щхъэкIэ, ар си

Радиусым итын хуейш, сль-
агъун си гугъэми аращ. Ра-
диусыр ихъуреягъкІэ къекІу-
экІмэ, диаметр (çар) мэхъу.
Диаметр иптихъэн щхъэкІэ,
радиусыр кум лъэныкъуи-
тЫмкИ къыбгъэдэкІуу щы-
тыпхъэш. «Зырыз» щыхъ-
ур кум и лъэныкъуитЫм-
кИ зыуэ (1-1) ту щыщиїм
дежш. Аращ адыгэм «Ду-
нейр шэрхъщи мэкІерахъ-
уэ» щыжиїери. «Щыныгъ-
эншэ» лъэпкъым дэнэт щи-
щІэр дунейр зэрышэрхъыр,
а шэрхъым хэт Р-р адрес
«хууреягъ» къэзыгъэльагъуэ
псалъэ псоми хэтын зэры-
хуейр? «Шэрхъ» псалъэр
мыадыгэбзэу тхылхэм ихуа-
хъуаши, ди Фэш хъужауэ
«дыдейкъым» жыдоїери
дизэхэсц. Зыгуэрым аРэзы
удэхъумэ, «сыпкъуэту, си-
бгуэту уи радиусым ситш»
жепІэу аращ.

Дунейм, цыхум и псэ-
укІэм, хабзэм щыщ йыхъэхэм
хэту щыныгъэ гуэрым емы-
пхауэ зыгуэри лъэпкъым и
бзэм хэткъым, апхуэдэ зы-
гуэрым къигупсысыф хъупэ-
ми, ар зэрылъэпкъуу къа-
щтэнукъым.

Фыуэ дизыщыгъуазэ ди
гугъэ бзэр къыдгурьшакъ-
ым нобэ къыздэсым, и гъуни
итлъакъым. Бзэр къызэры-
гүэкІ щыїэныгъэ гуэрэ зэп-
кърытхыну иужь дихъекІи,
ауэ сыйти зэмандэ къарурэ
дгъекІуэдин нэхъ мыхъумэ,
зыри зэхэдгъэкІыфынукъ-
ым. ИщхъекІ къыщыдгъэ-
сэбэпа «нэрынэ» псальэм
къыджеїэ «н»-хэр зэРыщІэу
зэрызэдэлажъэр. Нэхэм
(gözler) ялъагъур щхъэмрэ
гумрэ хуагуэш, зы «н»-м къ-
ыїэрыхъэмкІэ адрес «н»-м
догуашэ, аНэр быНым «н»-
кІэ догуашэ, ар адэм къып-
кърыкІкъым. «Анэр нэм
хуэдэш» щыжайэр аНэм и
«н»-щ быным хэльри аращ.
«Н»-кІэ гуэша аНэм бы-
Ным энергие зэпышїэныгъэ
(energiји baгlantısı) дъэш хуи-

Іэу къонэ. «Нэрынэ» псаль-
эм хэт Н-м апхуэдэ къалэн
зэригъэзащІэм иджыри
щыхъэт тохъүэ «ПКЫНЭ-
лынэ» псальэм хэт Н-хэри.

Ди блэқлар лыгъэ и закъ-
уэкъым, атІэ дэ, щІэнныгъэ
зыбгъэдэлъу зыкъэзылъ-
тыгъэхэм, иджыри къыд-
гурмышыу щІэнныгъэшху-
эш. «ЩІэнныгъэ» - «щыІэн-
ныгъэ» псальехэри аүэ
ситми зэпэгъунэгъукъым.
ЩІэнныгъэр дипломкъым
(diploma) - щыІэнныгъэр
цЫхум къызэрыгурсыуэн
хуейш. Езы щыІэнныгъэри
бзэ и закъуэкъым, атІэ хи-
миери (kimya), биологииери
(biyoloji), физикэри (fizik)
абы хэтш. А щІэнныгъэхэр
(химие, биологии, физикэ)
пхыРу бзэм зэрепхри хабзэ
мэхъуж.

Ди нобэр щІэнныгъэ мыхъумэ, ди пщэдайм и гугъудымыщи жми хъунущ. «Ди щІалэгъуалэр мэкІу-эд» щыжайлэм деж, ар зыгъекІуэдым и гугъу ящІкым. Дыгъуасэмрэ пщэдаймрэ зэпзыышІэн хуейхэм догъ-экІуэд. БлэкламкІэ дыпсэуну иужь дохъэ. Гъэсэнимрэ егъэджэнимрэ егъэджакІу-эм и закъуэ и пщэ дэтльхъэжыну дыхэтц. Щыугъ-эншэу цыхур тхэуэ пхуегъ-эсэнущ, ауэ абыкІэ лъэпкъ гупсысэ пхуегъэгъуэтинукъ-ым. Щэблэр библиотекэм (*kitaplık*) тхылъу щІэлъым щыгъуазэ пхуещІинущ, ауэ ар иджыри щІэнныгъэкым, атІэ а тхылъхэм я ІүэрЫуэтэж (*tekrarlayıcı*) къудей хъ-ууэ арааш.

Псыхуабэ къалэ ермэлы

Нийлүүдээс хамгийн сэргээн мин төшүүм ебэктэй дэсцэ. Ахэр урыс миништэм щигь-ум яхэсцэ, адрей лъэпкъхэр къедмыжжэкийу (2010 г.). Я бзэр зы курыт еджаптэ закъ-уэм щаджу арац, ауэ псори иропсалъэ. Сыт щихэктэй? И бзектэй мыпсэльэжу щыт-мэ, и лъэпкъэгчухэм къаль-тэххэнукъым.

Налышык адыгэ миништэм щигьу дэсцэ (2020 г.), къ-алэм цыхуу дэсцэ и зэху-эдитэй мэхъу, курыт еджа-пэхэм адыгэбзэ шрагъэдж. Ильэс къэсктэй адэ-анэу зи бын адыгэбзэ езымы-гъэджхэр нэхъыбэ хъуурэ маклуу. Адыгэбзэр щрамы-гъэджктий, я унэми бзэр щы-зекүүэкъым. Ильэс къэсктэй къуажэсабийуэурысыбзектэй зэпсальэхэм я бжыгъэр хох-ъуэ. Апхуэдэу щыщыктэй, урысыбзэм, математикэм, е нэггуэцти щэнэгъэ гуэрим хашыктыр нэхъыбэ хъукъ-ым. «Кынурьщэцу уры-сыбзэ ештэ», - жаэ гуфтаху эдэ-анэм, ауэ а урысыбзэм щэнэгъэ къуалъагъякъым, а урысыбзэ лыдэмкти нэхъ-

шыуагъэншэй тхэфкым.
«Кынурьщэшүү урысыбзэ
зыщIэм» сый хуэдэ щIэнны-
гъэ кынгъэлъэгъуа физикэм-
кIэ, инджылызыбзэмкIэ, хи-
миемкIэ?

Адыгэбзэр уэрамыбзэуи къалъытэжкъым, ялъагъукъым, яш҃экъым абы Ѣэнэгъэ хэлъу. Ди щхъэр догъэпудыж, ди бзэр тфIэауаныжщ. Хэти, сыти дгъэкъуэншэну дыхъэзырщ – тхылъыр, егъэджакIуэр, къералыр. Зэадэзэкъуэр зэдэтийсре зэдефе-ми, быным мыхъумыщIагъэ ищIами, нысэр гуащэм фIэнами, щауэишэж джекIэ ямыщIеми – хэти хуейми ирекъуаншэ, ауэ езыхэм я Iуэху хэлъкъым. Ильэс кIуам и мазэ пшыкIузым къриубыдэу Налшык унагъуэ зыухуахэм я бжыгъэр 3750 (5340 – 2015 гь.) мэхьу, а лъэхъэнэ дыдэм зэбгъэдэкIыжахэм я бжыгъэр – 4148 (2154 – 2015 гь.). Мыпхуэдэ Iуэхугъуэм и щхъэусыгъуэ псори тхуэубзыхункъым, ди пши дэлъкъым. ГурыIуэгъуэр зыш – зэгурIуэр машIэ зэрыхъурщ. ЗэгурIуэрэ зэхэштийсIрэ щымыIэмэ, унагъуэ щыIекъым. Хэти къуаншещ – нэхъыжхэм лажъэ яIекъым. Хьэуэ, къыфщымыхъу дыщIэнакIэу, дэ зи гугъу тщIыр псори зэрызэпышIарщ, нэхъ тэмэму жыпIэмэ зэрызэпүудырщ; цыху-унагъуэ-лъэпкъ.

Дыхуэхъэзыр пщдэйм? БлэкIар тщIэн хуейш, ауэ абы къэкIуэнур хэлъкым. ДыкIуэтэн папщIэ, хабзэр къыцгурсыкIуэжын хуейш. Ар Iэнэ щысыкIэ, къэфэкIэ хабзэ къудейкым – ахэр хабзэм и гуэжа цыкIуу араш. Тхыбзи, еджапIи димыIауэ жаIэ. АтIэ дауэ лъэпкыр зэрызекIуар? Сыт хуэдэ хабзэ? Хабзэкым «хъэнцэгугащэ къешэкIыныр» - ар мэжусий щхъэгъэпцижу араш. Хабзэр – цыхумрэ цыхумрэ, цыхумрэ уэццымрэ я зэхуштыкIэрш, езы цыхум и гумрэ и щхъэмрэ зэгущу дунейм тетынырш, щыэныгъэрш, щIэнныгъэрш. Щыэнныгъэм и зы Ыхъэц гүукIэм и ИещIагъэм фIууэ хицIыкIмэ, егъэджакIуэм иригъэджефмэ, жыггъэкIым жыгыщIэхэр хуэгъэкIмэ, дохутырим узыфэхэр хуэгъэхъужмэ. Ауэ щIэнныгъэр нэхъ куущ, щыэнныгъэ псори кызэшIэзыубыдэу «бзэ» Ыхъэр зыхэт ХАБЗЭРШ.

Филология
щІэнэгъэхэмкІэ кандидат,
КБКъУ-м и егъэджакІуэ,
Къардэнх Мусэдин.
Медицинэ ІашлагъэмкІэ
доктор, профессор,
Умэтхэ Мурат.

Си анэдэлъхубзэ, си сабиигъум и бзэ...

Хъэжбэвыхъэ
Чигдэм Думан

Си анэдэльхубзэр адыгэбзэш (къэбэрдеизбэш). Сыкъышыху си цыкылгъэм сыщыпсоулыэр Анэдолэм икум ит узуняаялэкэ зэджэ щыпээм щаухуз адигэ (къэбэрдей) къуажэт. Ильэситху сыщыхум сэ дунейм адигэбзэкэ флэклэ нэгъуэш! бэз тету сыщлэртэкъым. Сэ ильэситху сыщыхум си унагъуэм къуажэм дэкыижу къалэм (Гъээзэй) Іэпхъуэну унафэ ящлаш. Къуажэм къыдээнэ си ныбжэгъухэм щыхъэси жагъуэхъущхээкэ, къалэм къыцыгзгъуэтину ныбжэгъущлэхэм щыхъэкли сыгүфлэт. Къалэм дылэпхъуэ нэужж куэд дыдэ дэмыкли ныбжэгъу цыкылийт къэзгъутат! аүэ ахэм я бзэр сэ къызгургууэртэкъым, сэ си бзэр ахэм ягурууэртэкъым. Сэ иджири фылуэ сигу къокыжыр еуэ гугъу сызэрхъэр. А ныбжэгъущлэхэм я фыгъэкээкэ къызгургууящ си анэдэльхубзэм нэмыш! бзэхэри зэрышыэр. Сэ сыкъышлэмыш! пэтми, мы ныбжым си анэдэльхубзэр къэсщэжат. Си къуажэм си унэгъум дыщыпсалъэт, аүэ а тыйсыплэтийм сыкъышлэкижа

БИЙГҮҮЭМ АНДЭЛХУБЗЭР КЫЙГҮҮ
ЗЭРАГГҮҮЩЭНҮҮМРЭ КЫЫЗЭРИГГҮҮ
СЭБЭПҮҮНҮМКЭ ЩЫЛАГГҮҮ ДЫДЭТ.
Махуу гүэрүм электричествэм
щыггуу күуажэм телевиденэр
къыдыхъяац. Радиом нэхрээ
нэхъ күэдкэ зэзыпхышхуу зиэ
телевиденэр унэ псом щэггүү-
ващ, а къежкаплэр унэм андэ-
льхубзэр кызызэриггүүсэбэпүү-
ним мыхъэнэшхуу хэлүү зэрэн
хуэхуу щилдзац. Ди жагууэщи,
кыкыкээлтүүкүү льэпкыыгүүхээм
я андэлхубзэр ягъеэштэйнүү
я зэфлэктийр нэхъ маштэ хъуа-

уэ щидзащ. Къуажэхэр анэдэлъхубзэр зегъэццэнэм я нэхъ щытыкэл пэсуюальэу зерыштыр нобэ къудей хъуащ, зэпсалтье лэмэпсымэл лэужжыгъуэ лъэпкъыгъуэхэмкэ мыхъуауэ къауэ.

Курыйт еджап!эм дыщыкгуам жыжъяу дыщы!эти, адигэ еджак!уит! къудейуэт клас-сым щэсир. Сэси гугъэш, ди тиркубзэр т!еку адигэ акцент зыхэлти дыукытэти классым апхъуэмбэр къэт!этыфтэкъым. Ик!эм ик!эжым зы махуэ гуэрым фыуэ сэлэжъыри географие

дерсым сыкъэтэджыры къэсп-
элъас, сыштысыыжам сымэхын
хуэду сыхъуэт. Иужькіә еджэ-
ныгъэмрэ йуэху гъаштәмрэ сэ-
си анэдэльхубзэр күэдкіә нэхъ-
мащлэу къэсхъяллац.

Сыт щыгъуи си анэдэльхуб-
зэр си сабиигъуэм и бзэш. Си
анэм и лъагъуныгъе псальхэр,
гурьыгъуэхэр, гущэ псаль-
хэр, дээпэ уэрэдхэр щызыхэс-
ха, си къуэшхэм, си шыпхухэм,
си ныбжъэгъухэм сащыдэджэ-
гукіә, дыщызэззаум щыгъ-
уэ дыурылъа, ди хабзэхэр, ди

гушы! Эхэр щызээзгъе ўз! бзэр
си анэдэлхүбзэ адыгэбзэ ўз.
Си анэдэлхүбзэм и фыгъек! э,
адыгэ хъяш! ап! эм щышу литературэм и псыгъуэк! эр соц! эри
абык! гухэхъуэ къысчуохъу. Сэ-
рк! э гуф! эгъуэ ўз зээгъе ўз! эфащ.
Иджырей лэханэм, псэлтэн къ-
уэдэйр ирик! унук! жысэри,
седжэфын сыйтхэфын щхэк! э
адыгэ алфавитыр зээгъе ўз! эщ.
Макхээр зэхэслхъяурэ псаль-
эхэр къэзыгъяэхъяурэ гъяш! эгъу-
эныф! гуэр зэрышысэр, дунэйм
дахагъэ куэд къыхъяэслхъэ ху-
эдэу къысшоху. Мы тхылтыр
си анэдэлхүбзэ Адыгэбзэк! э
сыйха яла тхыгъаш.

Сытха яэп тхыгъэц. Мы статьяр къыщ!эддзэным ипэкэ си къуэмрэ сэрэ тц!эуп- щац интернэтэйм: адыгэбээ дунейм къыщыпсэлъэр цыхуий мин 600 хуэдизщ, икчи бзэ кluэ- дыжуунухэм я хэтш. Йуэхум ищы- тыкэр сыту гущ!эгъуэ. Зы бзэм, зы културэм, зы фэр къегъэлъа- гъуэ. Бзэр културэр къэзгъэкъ- уэтэш, бзэр щымы!эмэ, културэ- ри kluэдьижынущ. Хэт ищ!эрэ, нобэм къэсиху сыйт хуэдиз анэдэлъхубзэ кluэдьижай п!эрэ? Анэдэлъхубзэхэр мык!уэдын папщ!э цыхухэм яхъумэн ху- ейщ, ирипсэлъэн хуейщ, ирит- хэн хуейщ, иреджэн хуейщ... Сэ сзызихуейр анэдэлъхубзэхэр зэ- пымыуэ псэуну...

Ағсуа Бызшәа, Литература азықтацара курс

Дузьце Университет Ана-Кафа-Литература Факультет, Кафкас Бызшәа-Акультурақа Ақаша, Ағсуа Бызшәа-Литература Ақаша ахадарахынта, Дузьце Университет Есаамтатәи Артара Сентр

(DÜSEM) иалагзаны сыйна имфатыз, Ағсуа Бызшәа-Литература азықтацара курс, тағалантай амта нағзахит. Абышәарқа раамыштах, алахыланәт айшашарх реа-зыркоит. 37 ғылк итағыз акурс

ағы, Доц.Др.Фатима Кәарчелия Доц.Др.Ева Тания, Доц.Др.Арда Ашәба артцағыс икә-уп. Акурс фы класны имфат-гоуп.

Акурс ағы, Ағсуа Бызшәа-Литература аурок ита-

гзу, Ағшәа Афра-Алхъара, Ағшәа Агрматика, Ағшуа Аилкаара-Цәажәара академи-ка фәзарала иддирәңт. Акурс алахәйлацәа, акәғыиарала акурс нарызгалаак, сертфи-катқа амьроит.

Ахатәы бзшәа иалкаатәу урокны

Милатытә Атара-Аза-ра Министыр (MEB) аш-колқа рхы инанаштыз официал аымтақәа рла, иалкаатәу аурокқа рзын адцаалара амшәа из-бахын. Уи инамаданы, абжаррат школқа 4-5-6-7 тәй акласқа рәфа-ца, 2024-2025 атара-а-азара ашықа ашықтары иртаху иалкаатәу аурокқа иризала адиаалара аымтақәа, Ажырынхәэм-за 30-Жәабранымза 12, 2024 амшәа рбжара, ршколқа рхадарақа иры-ртит. Зысытоу (имфасу) Абышәа-Атышынта Ағ-цәажәақа инартагзаны, атағыз Адыг бзшәа, ма Ағшәа иа-лыркар азы адцаалара казпо 10 ғылк инареихау атағыз рла класк қацатеүн.

Ағсны Ақазара Галереиағы Амцакра

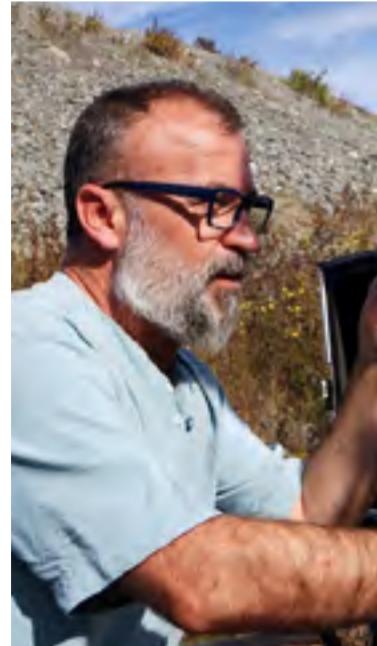
Ағсны ахтынкалақ Ақкоу, Ағсны Ақазағыз Реидгыла Игетанытгу Ақазара Галереиағы, Ажырынхәэмзә 21 амшәа иңшыртыз амцакра, хысаат инар-зынайшша имасын, нас өшүнин зықы инареиханы асахықаа иц-цишәнатәйт. Ағсны Акультура Министр Динара Смыр, «Икоу зеглы шблыз аххәар қалоит. Ари Ағсны милатытә культура азын, ейтакәтпера калашы змам цызыруп» хәа ахынхәйт. Ағсны раңызбазатәи асахытыхыбы, азка-за Александр Шервашизе.Чачба иузысумтақа рөйнинг, 300 рка-ра амцакраи иицишхәйт.

Анталиа Ағсуа Культура Ахейдкылағы напаңафра мшы

Ашәкәфы Фатих Атан, Анталиа Ағсуа Культура Ахейдкыла, 2024 ашықаа культура акциаға ирилагзаны Анталиа датаат. Жәабранымза 18 Амьшша аене, ахейдкыла сентр еиңакааз акциағы, www.abhazyam.com адырра дақылақәа рнаңхгафы Фатих Атан, иаңханаңи иари аиыллара раут. Атан ишәкәйкәа зыргахит, напаңафит. Аицәажәара коктейл қедыргылит.

Папба Билал ила «Аашық» иаңкны

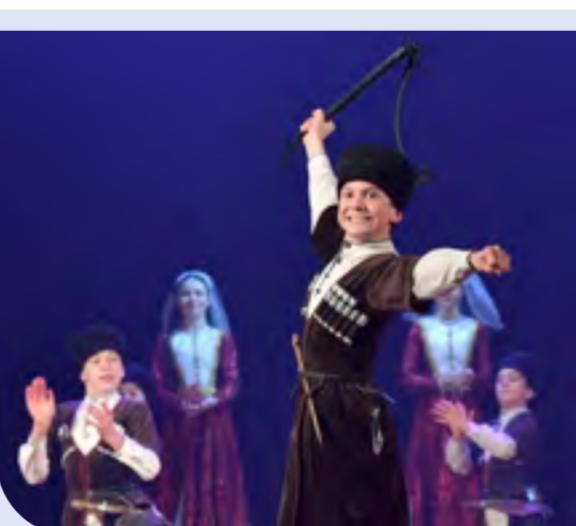
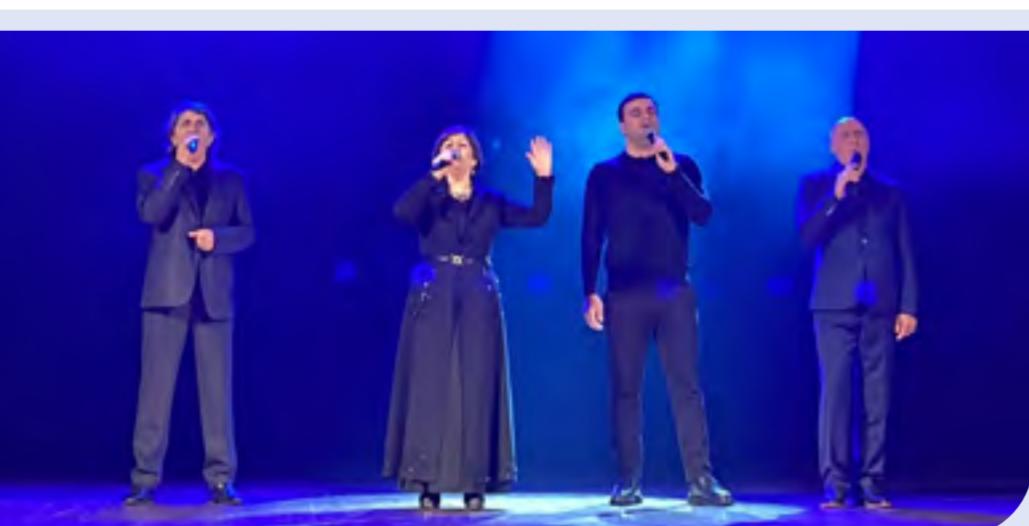
Аашық Веисел 50 тән имшыңса инакырышаны, «UNESCO Аашық Веисел Ашық» интагзаны, Куль-тура Министыр адғыларала итыхыз афлим «Аашық», Ағсуа Хейдкылақа Рфедерация, Ағсуа Аусадкылағыз Ахейдкыла аусепурала. Ажырынхәэмзә 11 амш, Истан-бу Ақалак Ахадара, Али Емири Ефенди Культура Сентр ағы ахәтшынызга ириданагалан. Папба Билал Бабаоғлу режисиор дызмаз афлим зыргара акция иалагзаны, Баба-оғлу аицәажәара даналға, афлим ахәссахы хада Емирхан Картал, Аашық Веисел иашәақаа рзиҳәйт.

Еитазгас: Есат Ахба

Исасыз ашев

Ағснытәи ақаза Барис Көң-ба, Җыркәтәйла Культура-Ту-ризм Министрла, Ахәйнкәрра Бжырацәа Хоро (акапела), Ажырынхәэмзә 22-27 амшқаа рбжара, CSO Анкара Тоурыхта Азал ағы еиңакааз 8 тәй Walter Strauss Masterclass движионна азиит.

Ағыұалратә концерт ағы еизгаз апаратә хархәагақәа Амилаттә сахьатә галереиа ацхырааразы идәйқәтахойт

Жәабранымза 6, ағаша, Р. Гәымба ихыз үзү Ағснытәи ахәйнкәрратә филармо-ния ағы Амилаттә сахьатә галереиа ацхы-раара атара иаңкны ағыұалратә кон-церт мөңбәсит.

Ахәпшиңа рәапхыа икәйлеит Ағсны атеатри аестрадеи рартистца, ақаша-ратә, амузыкатәи авокалтәи аколлек-тивқа, урт рхыпхазарағы икан Қыасу Ҳагба, Даур Арухса, «Ағсны-67», Әмбәр Тания, Лиудмила Гәымба, Ахәйнкәр-ратә хортә капелла, Мана, ахәйтәи хо-реографиятә ансамбль, Хыбыла Мық-

ба, Мадина Кәараңхъелия, В.Царгэыш ихыз зху Аресспублика Ағсны зеңаңзатыз жәлар рышәхәареи рыхәашареи рзы Ахәйнкәрратә ансамбль.

Зенициалыт 103 360 ркынза инаzo еизгаз апаратә хархәагақәа зегы Ағсны акуль-тура Аминистрлара ичиду ахыпхъазаратә қызаа аиаңхъазалан.

Артистәиңе рыхәліләр ашытаке акон-церт амфапга Алхас Манарги акультура Аминистрлара ахызала ари агуманитартә акция зхы алаңырхыз зегы итабу хәа реиҳәйт. Уи Үрystәила акультура ами-

нистр Ольга Лиубимова ииалырпыш адиғыларен аицыраареи рзы, иара убас агыұалратә еизгари алагара хашыркыз Ахың Уаптәйләтәи хашыцәа хазы ита-буп хәа реиҳәйт.

Ажырынхәэмзә 21 ауха, Амилаттә сахьатә галереиа афондқәа ахытәхәйз Ағсны асахытыхыфца Реидгыла Ағснытәи артистәиңе зал Хада ахыбрағы икализ абылра иаңхъаны мачк ада зегы амца иа-лабит. Иказ 4 нызықы експонат ркынтаи маңара 200 усумта инарзынапшуа еикәхенит. (Apsnypress)

«Абхазия. Тамыш-Village 2024»

Жәабранымза 16-18 рзы Тамыш ақытап имфасыслот III Жәларбжыратәи ашахматтә турнир «Абхазия. Тамыш-Village 2024».

Аицлабракәа ахәақәа иртагзаны х-турнир мөңбәсит: атурнир А (иходу), атурнир МД 8 (2016 шықсазы иизи урт ирептеби алахәйлацәа злаху), атурнир МД 12 (2012 шықсазы иизи урт ирептеби алахәйлацәа злаху).

Атурнир А ФИДЕ атқарқаа рыла, швеңциратәи асисте-ме акомплигертерт атәтапсарапе имфасыслот.

Амта ағағтара: актәи анықәара инаркны анықәараға зегы рзы 10 минут + 5 секунд азоужъхойт.

Атурнир А иалаглоуп – 9 турк, ахәйтәи турниркәа – 7 турк.

АЗБАФ хада – Аресспублика Ағсны I акатегория змоу азбағ Отари Хәйрхәмал. (Apsnypress)

